

KOKEMÄENJOEN REITIN KUNNOSTUSYHDISTYS RY
Y-TUNNUS

LAUSUNTO

24.5.2023

Asia: Lausunto työryhmän esityksestä kalastusmatkailun kehittämisohjelmaksi VN/1766/2022
VN/1766/2022-MMM-18

Lausunnon antaja

Kokemäenjoen reitin kunnostusyhdistys ry

Yhteystiedot

Pekka Vuorinen
Luolakatu 1 A 18
33710 Tampere
e-mail: kunnostusyhdistys@gmail.com
p. 044 0301166

Kokemäenjoen reitin kunnostusyhdistys ry on sääntöjensä mukaan Kokemäenjoen reitin virtavesien ja vaelluskalojen edunvalvoja.

Kokemäenjoen reitin kunnostusyhdistys ry on asianvaltainen. Esitämme tälle perusteeksi Suomen perustuslain ja Århusin sopimuksen lisäksi Komission tiedonannon kirjauksen:

“Kansallisten tuomioistuinten on tarvittaessa syrjäytettävä sellaiset säännökset, jotka ovat yhteen sopimattomia EU:n lainsäädännön kanssa, vaikka ne olisivat osa säädöstä tai määräystä. Tämän olisi koskettava muun muassa asiavaltuuden aiheutonta rajoittamista, jotta varmistetaan EU:n sääntöjen täysi tehokkuus.”¹

Kokemäenjoen reitinkunnostusyhdistys ry on asianvaltainen.

Yhdistyksen sääntöjen 3 §.

Kunnostusyhdistyksen tarkoituksena on ensisijaisesti saada aikaiseksi toimivat kalatiet Kokemäenjoen reitille ja elvyttää kalastus- ja matkailutoimintaa. Lisäksi kala- ja raputalouden yleisten edellytysten kehittäminen ja edistäminen toimialueellaan, kalatalouden yleisten toimintaedellytysten kehittäminen, ammattimaisen kalastuksen ja kalastusmatkailun yleisten toimintaedellytysten kehittäminen ja edistäminen sekä kalavesien hoidon edistäminen, kalastusharrastuksen yleisten edellytysten kehittäminen, sekä yleisen kalataloustietouden levittäminen laajojen kansalaispiirien keskuudessa ilman jäsenyyssvelvoitetta.

Lausunto

Tulevaisuuden mahdollisuudet kalastusmatkailun kehittämiseen on huomattu työryhmän mietinnössä vaillinaisesti. EU:n vesipuitediuktiivi edellyttää ekologisen jatkumon palauttamista ja ekologisen ympäristövirtaaman määrittämistä ja määräämistä valjastettuihin jokiin. Tähän viittaa myös Korkein hallinto-oikeus päätöksessään KHO 2023:993² todeten EU:n vesipuitedirektiivin (liitteen V kohdan 1.2.5) edellyttävän ekologista jatkumoa, jolla tarkoitetaan muun muassa organismien liikkeitä vesiekosysteemeissä ja jolla varmistetaan, että pintavesityypille ominaisten vedessä elävien lajien elinympäristöt ovat ajallisesti ja paikallisesti yhteydessä toisiinsa, jotta lajit voivat toteuttaa elinkiertonsa itseään ylläpitävinä kantoina. Tämä muuttuva tila suurissa lohijoissamme tulee huomioida nyt kyseessä olevassa ohjelmassa – muutosta tulee edistää ja sille määrittää rahallista odotusarvoa.

Suomen vaelluskalajoet tulee rakentaa uudelleen siten että vesivoimalaitosten ohi on rakennettava ohitustiet/kalatiet, jolloin vaelluskalat pääsevät lisääntymään jokialueella sekä myös vaeltamaan merialueelle. Kun vesivoimalaitosten ohi rakennetut kalatiet sekä uudet lisääntymisalueet on rakennettu, kalastusmatkailu nousee aivan uudelle tasolle. Vertailukohtia toimivasta kalastusmatkailusta löytyy mm. pohjoismaista Ruotsista, Norjasta ja Islannista.

Vesilaki on muutettava vastaamaan Euroopan unionin ympäristötavoitteita. Vesilain muutosta on valmisteltu nykyisessä ja sitä edeltävässä hallituksissa. Hallitusohjelmassa vesilain muutos on saatava voimaan. EU-tuomioistuin linjasi Weser-tuomiossaan (C-461/13), että vesienhoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia. EU komissio on edellyttänyt, että pysyvät vesivoimalaluvat on avattava ja tuotava lupaviranomaiselle tarkistettavaksi, kiinnitettävä erityistä huomiota ympäristövirtaamiin ja ekologisiin jatkumoihin, joihin myös toimivat kalatiet sisältyvät. Suomi on saanut jo kaksi huomautusta asiasta. Suomen toiminnasta on tehty kantelu EU Komissioon.

KHO:n päätöstä (v 2020) noudatettava myös Kokemäenjoella

Lapin ELY teki vuonna 2017 vaatimuksen kalateiden rakentamisesta Kemijoen alueelle. Aluehallintovirasto (AVI) teki päätökseen, jonka mukaan alkuperäisiä lupaehtoja (joissa määrättiin rakentamaan kalatiet jokialueille) ei saa muuttaa kuin vähäisissä määrin. Hovioikeus kumosi AVI:n päätöksen. Asian käsittely siirtyi Korkein hallinto-oikeuteen. KHO palautti Aluehallintoviraston päätöksen voimaan. Perusteena Vesilain 3 luvun 23 §, jonka mukaan muutoksen tulee olla merkitykseltään vähäinen eikä se saa sanottavasti koskea toisen oikeutta tai etua.

KHO:n päätös / Muu päätös 993/2023

Päätöksen mukaan hyvän ekologisen tilanteen saavuttaminen edellyttää vaelluskalojen luonnollisesti lisääntyvien kantojen palauttamista ekologisen jatkumon ja ekologisen ympäristövirtaaman avulla.

Luontokadon ja ilmastonmuutoksen torjuminen

Jokireittien vaelluskalakannat on tuhottu. Nykyisin kasvatetut kalat tuodaan autoilla jokialueen perattuihin ”järvialtaisiin”. Kalasto, eliöstö ja kasvillisuus yksipuolistui ja luontainen lisääntyminen heikentyi. Kokemäenjoen alueella ovat seuraavat kalalajit uhanalaisia:

VU/vaarantuneet: Itämeren lohi, merikutuinen siika, harjus sisävesissä

EN/erittäin uhanalainen: merialueen vaellussiika, meritaimen,

CR/äärimmäisen uhanalainen: ankerias, järvilohi, harjus Itämeressä

NT/silmälläpidettävät: toutain, nahkiainen

Luettelosta puuttuvat kokonaan eliöstö ja kasvillisuus. Vaelluskalakannan palauttaminen osaltaan monipuolistaa jokireitin kala- ja eliöstö- kasvillisuuskantaa.

Luonnonkalaston elinvoimaisten kantojen kehittäminen on tärkeää luonnon monimuotoisuuden, elinkeinoelämän ja kansallisen huoltovarmuuden kannalta.

On perusteltua, että ministeriö laatii ja kehittää ohjelmaa kalastusmatkailun kehittämiseksi. Kokemäenjoen reitin kunnostusyhdistys ry tukee elinkeinopyrkimyksiä, jotka perustuvat vahvoille luonnollisesti lisääntyville kalakannoille ja puhtaan luonnon vetovoimalle. Nämä tuleekin huomioida vahvasti kyseessä olevassa ohjelmassa.

Kokemäenjoen reitin kunnostusyhdistys ry:n puolesta

Pekka Vuorinen
puheenjohtaja